

Fokus er á hyggjara- og lurtaratøl og músaklikk

Kringvarp Føroya hevur fleiri ymiskar public service-skyldur, men summar viga meira enn aðrar. Til dømis eigur kritiskur tíðindaflutningur at vera tað seinasta, ið verður skert. Men tað hevur týðning, at tilfarið annars er innan fyri óheftar public service-karmar, soleiðis at tað ikki verða lurtara- og hyggjaratøl og klikk á heimasíðuni, ið gera av, hvat tilfar skal sendast. Tað heldur Marjun Dalsgaard, kandidatur í journalistikki og sálarfrøði

Ingolf S. Olsen

Eisini Marjun Dalsgaard, cand.comm frá Roskilde Universiteti við høvuðsgreinum í journalistikki og sálarfrøði, heldur, at Kringvarp Føroya eigur at gerast púra óheft av pengum uttan fyri almenna kassan – pengar frá lýsingum og sponsorat – heldur enn at fara øvugtun veg, sum partar av politisku skipanini við Miðflokkinum á odda ætla.

- Eg havi onki ímóti, at pengar fara úr kringvarpskassanum fyri sendingar og tilfar annars frá veitarum uttanfyri húsið. Men pengaferðslan hin vegin eigur at steðgast, so allar bindingar av lýsingar- og sponsorpengum verða tiknar burtur, sigur Marjun Dalsgaard.

Kommersiell kapping

Hon leggur dent á, at tað er tørvurin á óheftum tíðindaflutningi og á tilfari, ið tað ikki lønar seg at framleiða á vinnuligum grundarlagi, sum er argumentið fyri yvirhøvur at hava eitt alment kringvarp.

- Eg haldi avgjørt, at vit skulu hava ein elektroniskan, óheftan public service-miðil. Trupulleikin er, at Kringvarpið í alt ov stóran mun ber seg at sum ein kommersiellur miðil, sum hann eisini í stóran mun er blivin. Um ein rúgva av tilfari er sponsorað, og ein stórur prosentpartur av figgjargrundarlagnum stavar frá lýsingum og spæli, so verður tilfarið í alt ov stóran mun valt eftir, hvør tímir at sponsera tað, og hvussu nógvur lýsingar, tað kann selja. KvF verður við øðrum orðum fyrst og fremst í kapping við hinar miðlarnar, staðfestir Marjun Dalsgaard.

Tað merkir so, at KvF má framleiða ella keypa sendingar, sum kunnu kappast við hinar miðlarnar og harvið kappast um lýsararnar.

Tað er bert eitt at gera, um stovnurin skal hava trúvirði sum almennur public service-miðil, heldur hon.

- Public service er ikki gjørligt, um tað, sum miðilin kann vinna pening burtur úr, skal verða avgerandi fyri, hvat verður framleitt

og sent. Tí skulu pengarnir uttanífrá burtur, leggur hon dent á. Er man bangin fyri politiskari uppíblending, so má avbjóðingin verða at finna eina skipan, sum ger, at politikarar ikki kunnu ávirka stovnin. Og tað er tann vegin, vit skulu. At gera Kringvarpið heft at kommersiellum áhugamálum fer at avskepla leiklutin, sum tað eigur at hava í okkara fólkaræði. Føroyar er so lítið, at tað eru nakrir fáir lýsarar, sum gjalda næstan alt ballið – um ein av teimum heldur uppat at lýsa, missur ein miðil kanska 20 prosent av lýsingarinntøkunum. Men tað má ikki henda, at hesir lýsarar verða friðaðir í fjølmiðlunum í dag, tí hetta eru lýsarar, sum eiga at verða viðgjørdir kritiskt, sigur Marjun Dalsgaard.

Óheft tíðindi

Tó at stovnurin er bundin av pengum uttanífrá, so heldur hon, at KvF livir hampuliga væl upp til sín leiklut sum óheftur miðil, tá tað snýr seg um tíðindi. Trupulleikin er,

at pressan sum heild er alt ov veik í Føroyum.

- Til dømis tað, at føroyska samfelagið er so lítið, at øll kenna hvønn annan ella eru í familju. Fjølmiðlarnir í Føroyum hava somu eyðkenni sum lokalmiðlarnir í Danmark – einstakar søgur poppa upp og doyggja bein-anvegin. Tað er sjáldan, at miðlarnir taka søgurnar hjá hvørjum øðrum upp, og tað er sjáldan at nøkur uppfylging er. Miðlarnir seta ikki dagsskránna, og politikarnir kunnu bara seta seg at biða til tað gongur yvir, um eitt ódnarveður er í væntu. Eitt undantak var nú, tá tollmálið var – og tað er kanska eisini tí, at vit tosa um at privatisera Kringvarpið nú, sigur Marjun Dalsgaard.

Tað er sjálvsagt týðningarmikið við áliti, og tí er tað ikki gott, at tíðindafólkin í Kringvarpinum øll verða skýrd at vera reyð tjóðveldisfólk, men slíkar skuldsætingar eru at hoyra í øllum londum við almennum miðlum, heldur hon.

- Onkuntíð hevur dekn-ingurin av onkrum máli sæð

- Public service er ikki gjørligt, um tað, sum miðilin kann vinna pening burtur úr, skal verða avgerandi fyri, hvat verður framleitt og sent. Tí skulu pengarnir til KvF uttanífrá burtur, sigur Marjun Dalsgaard, journalistur og cand. comm. Hon skrivaði serritgerð um føroysku miðlarnar í einum fólkaræðisligum høpi. Í tí sambandinum kannaði hon, í hvønn mun føroysku miðlarnir seta dagsskránna í almenna kjakinum. Úrslitið varð, at tað eru ikki teir, men politikararnir, ið seta dagsskránna

út til at hava politiska slag-síðu. Men tá er tó ikki talan um bindingar uttanífrá, men heldur um vantandi professionalismu.

Ein vavgreytur

Men júst atfinningarnar um luttan tíðindaflutning og hugsanirnar annars um tíðinda- og aktualitetstilfar verða ofta vavdar saman við hugsanunum um alt annað tilfar, tá politikararnir tosa um public service, og hvussu teir halda, at køkan skal býttast, vísir Marjun Dalsgaard á.

- Tað er av týðningi, at hesi tingini ikki verða blandað saman. Til dømis verður tosað um tað føroyska málið og mentanararvin. Tað er upplagt, at Kringvarpið og public service-skyldan snúgva seg um hetta, men vit eiga ikki at tosa um tað í einum vavgreyti. Eitt er at varðveita tað føroyska málið, eitt annað er at hava ein kritiskan óheftan miðil. Spurningurin er, um

politikarnir vilja hava kritiskan journalistik. Um ikki, so kunnu teir áseta Kringvarpinum at brúka ein stóran part av pengunum uppá at umseta tilfar til føroyskt – tað haldi eg tó als ikki er í lagi, sigur Marjun Dalsgaard.

- Tað hevur ógvuliga stóran týðning at halda hesi tingini atskild. Kringvarpið hevur public service-skyldur á nógvum økjum, men tær viga ikki eins nógv, og tað skulu tær heldur ikki. Um til dømis figgjargrundarlagið knappliga varð skarvað niður í helvt, so hevði tað als ikki verið skilagott at minka orkuna á øllum økjum niður í helvt. Tá má raðfestast, og kritiskur tíðindaflutningur eigur at hava absolutt hægstu raðfesting, sigur hon.

Hin almenna samrøðan

Men hví hevur kritiskur tíðindaflutningur so stóran týðning?

- Fyrst og fremst tí ongin